

Major István:

A Srí-Lanka-i tamil szeparatizmus indiai gyökerei

A nagy nemzetközi hírűgynökségek szinte naponta számolnak be a Srí Lankán zajló harci cselekményekről, a tamil szeparatista fegyveresek és a kormánycsapatok összecsapásairól. Az ott végbemenő folyamatok jobb megértéséhez, a szigetországban felhalmozódott társadalmi feszültségek kialakulásának ismeretén kívül, szükséges a tamil szeparatizmus történelmi gyökereinek, indiai kialakulásának áttekintése is. A jelen tanulmány ehhez próbál segítséget nyújtani.

A 19. század második és a 20. század első felében a nacionalizmus volt az egyik legnagyobb politikai hatóerő, amely Ázsiában és Afrikában a gyarmati népek függetlenségi mozgalmát elindította. Azokban az országokban, amelyeket az európai gyarmatosítás tett egy államalakulattá, különböző vallású, nyelvű, a megelőző időben más-más országokhoz tartozó népeket vonva közös közigazgatás alá és alkotva érdekközösséget közöttük, a nacionalista törekvések elfajulása sokszor vezetett súlyos gazdasági, politikai konfliktusokhoz a függetlenség elnyerése után, nem egy esetben az új állam felosztását okozva.

India esetében, amely brit gyarmattá válását megelőzően sohasem volt egységes ország, különösen nehéz volt az egységes nemzetté válás folyamata. Igaz, hogy a nacionalizmus kifejlődéséhez szükséges feltételeket a brit uralom teremtette meg, de ugyancsak a brit politika manipulálta az egymás mellett élő különböző közösségek öntudatra ébredését is oly módon, hogy igazi nemzeti egység ne alakulhasson ki vallási, nyelvi, kommunális ellentétek miatt. E mesterkedések néhány túlélő eleme még a mai független India politikai életében is megtalálható.

India újkori történelmének kutatásában, a függetlenségi mozgalom tanulmányozásában a tudósok nem sok figyelmet szenteltek a dél-indiai népek részvételének. A már meglévő tanulmányok egyike sem vállalkozott még a kérdés sokoldalú, átfogó

* Major István (1943-), M.A., Ph.D. Jelenlegi kutatási területe a korai ótamil nyelv és irodalom, és az Indus-völgyi írás. A kölni Albertus Magnus Egyetem Indológiai Intézetének volt adjunktusa, a Delhi Magyar Tájékoztatási és Kulturális Központ volt igazgatóhelyettese.

vizsgálatára, általában csak egy-egy korszak, vagy egy-egy szempont behatóbb elemzését nyújtják. Amivel egyikük sem foglalkozott még, az a dél-indiai és a Srí-Lanka-i tamil szeparatista mozgalmak összefüggése, kölcsönhatásai. A jelen tanulmány, főként terjedelmi okok miatt, szintén nem vállalkozhat e kérdés behatóbb vizsgálatára, csak a kutatás szükségére kívánja felhívni a figyelmet.

A kezdetek (1841-1916)

A 20. század elejére a Madras Presidency vált Brit-India legnagyobb közigazgatási területévé, amely magába foglalta a mai Keralát, Maiszúrt, Ándhra Pradést, Tamil Nádut, valamint Maharástra és Orissza jó részét is.¹ Az országrésznek akkor mintegy 40 millió lakosa volt, ennek 3,2 százaléka bráhmin, 20 százaléka érinthetetlen. Fővárosát, Madrászt Kalkuttához és Bombayhoz hasonlóan a brit uralom fejlesztette világvárossá, Madrász azonban a gazdasági és politikai fejlődés tekintetében messze elmaradt a másik két indiai metropolistól. Ehhez nagyban hozzájárultak a nyelvi problémák, valamint az India többi részéről sokban eltérő, főként az ottani társadalmi szerkezetben mutatkozó sajátosságok is.

Ezek közül a két legfontosabb a *rajatvári* földbirtokbérleti rendszer, illetve a bráhminok hegemoniája volt a dél-indiai adminisztrációs gépezetben és a szellemi élet legnagyobb részében. Míg India többi részében a Mogul birodalomtól örökölt *zamíndári* földbirtokrendszer volt az uralkodó, a Madras Presidency területén a földeknek mindössze 25 százaléka volt a *zamíndárok* (nagybirtokosok) kezében, a többit a *rajatvári* rendszerben, középbirtok formájában bérelték. Ez a bérleti forma tette lehetővé, hogy a 19. század második felében a tamil *vélála*, a telugu *kápu (reddi)* és *kamma* földműves kasztok tagjai meggazdagodjanak és, mint tehetős középbirtokosok, később bizonyos szempontból meghatározó társadalmi-politikai erővé váljanak Dél-Indiában.

A bráhmin hegemonia okai a mai Tamil Náduban a sajátos történelmi fejlődésben keresendők. Az i.sz. 5. század óta, amikor a buddhizmus és a dzsainizmus korszaka után a hinduizmus, ezen belül pedig a dél-indiai, tamil eredetű *bhakti* mozgalom vált uralkodó vallássá, a 19. század közepéig szinte semmi sem háborította a hinduizmus fejlődését. A *bhakti* mozgalom elindítása volt a dél-indiai tamil kultúra egyik legjelentősebb hozzájárulása a nagy-össz-indiai tradíciókhoz.

¹ A tanulmányban előforduló indiai neveket a Keleti nevek magyar helyesírása, Akadémia Kiadó, Budapest, 1981. által megadott szabályok szerinti átírásban közöljük.

A hinduizmus és a bráhmínok körülbelül a 10. századra szilárdították meg teljesen pozícióikat Dél-Indiában. A mai Tamil Nádu és Kerala vált az Észak- és Közép-Indiából az iszlám terjedése előtt visszahúzódó bráhmínoknak, a tradicionális hindu kultúra, a szanszkrit nyelv és irodalom, a hindu vallásfilozófia megőrzőinek, továbbfejlesztőinek egyik fő menedékévé. Dél-Indiának ezen a részén nem jelentkezett számottevő erővel sem az iszlám, sem a szikh, sem a párszi, sem a dzsaina vallási mozgalom. Kerala kivételével, ahol a kereszténység akkor már az első évezred kezdete óta jelen volt, az újkori keresztény térítő misszionáriusok sem jártak különösebb sikerrel. Így ezen a területen a 19. század közepéig a hagyományos hindu társadalom a maga belső törvényszerűségeit követve fejlődhetett tovább.

A bráhmínok a Védák varna-tanaira és a Mánava-dharmasásztrára való hivatkozással az összes dél-indiai népet, törzset vagy a súdra kasztba, vagy az érinthetetlenek kasztonkívüli kategóriájába tartozónak tekintették, magukat pedig az indo-árják leszármazottainak tekintették. India szerte, az iszlám hódítás terjedésének ellenére, még a muszlim hercegi államokban is a bráhmínok töltötték be az államapparátus, a politikai gépezet szinte összes posztját, így ők kerültek leghamarabb kapcsolatba a Brit Kelet-indiai Társaság ügynökeivel, a brit gyarmati adminisztrációval is. Az írástudás mellé, amely addig is szinte csak a bráhmínok kiváltsága volt, megszerezték az angol nyelv tudását is. Ez és a hivatali életben szerzett jártasságuk, nemzedékről nemzedékre öröklődő nagy politikai tapasztalaton alapuló hagyományaik lehetővé tették, hogy a bráhmínok a brit-indiai adminisztrációban is hegemóniához jussanak.

Egészen az 1850-es évek közepéig a maráthi származású *désasztha* bráhmínok töltötték be a legtöbb fontos pozíciót mind a brit területek, mind a hercegi államok közigazgatásában. A brit tisztviselők – főleg a kezdetekben – szívesen fogadták a helyi viszonyokat náluk sokkal jobban ismerő, tapasztalt bráhmín hivatalnokok segítségét, együttműködését. A 19. század második felében a désaszthákat a már európai típusú egyetemi végzettséggel rendelkező, a madrászi egyetemen tanult tamil és telugu bráhmínok váltották fel Dél-Indiában. A madrászi egyetem megnyitása és Lephinston lord oktatásügyi reformjai így fordulópontot jelentettek Dél-India társadalmi fejlődésében.

A bráhmínok mellett a másik legjelentősebb közösség, amely egyetemre tudta küldeni gyermekeit, a már említett tamil *vélála*, a telugu *kápu* (*reddi*) és *kamma* földműves kasztokból kialakult középbirtokosi réteg volt. E birtokosok többsége tehető emberré vált, közülük kerültek ki az első dél-indiai gyárosok, banktulajdonosok nagy része is. Sokan mint a Brit Kelet-indiai Társaság ügynökei (*dubhásiák*) gazdagodtak meg. Azt az új típusú értelmiséget,

amely a dél-indiai társadalmi változásokat elindította, a madrászi egyetem és a hozzá tartozó alacsonyabb szintű iskolák nevelték fel. Az évszázadok óta a bráhmínok és a hindu társadalom többi része között lappangó ellentétek ugyancsak ennek az értelmiségnek a körében öltöttek egyre határozottabb formát. Az új közösség helyet kért magának a gyarmati adminisztrációban is, kétségbe vonva a bráhmínok addigi hegemóniáját.

Az élesedő, most már első sorban kenyérharcon alapuló bráhmín nem-bráhmín ellentétek a 19. és 20. század fordulójára egyre inkább kezdtek faji jelleget öltetni, árja-dravida konfliktussá válni. A dravida faji tudat kialakulásának kezdetei a 19. század közepére nyúlnak vissza. Tirunelveli anglikán püspöke Robert Caldwell 1856-ban jelentette meg összehasonlító nyelvtanát,² amely a dravida nyelvcsalád felfedezését jelentette. A mű, a nyelvcsaládot képező dél-indiai nyelvek leírásán kívül, részletesen foglalkozott e nyelvek külső kapcsolataival, távolabbi rokonságával (egészen az urál-altáji nyelvekkel való rokonság feltételezésig). Caldwell részletesen taglalta a dravida etnogenezis kérdését is, élesen szembeállítva a tamil kultúrát a szerinte az árja hódítók által Dél-Indiába hozott szanszkrittal, hangsúlyozva, hogy a bráhmínok semmi megőrzésre méltóval nem járultak hozzá a tamil kultúrához. Az őt követő misszionáriusok és a brit adminisztráció egy része – bizonyos bráhmínellenes érzelmek, vagy pusztán az indiai közösség megosztására való törekvés miatt – támogatta a dravida faji teóriát és fokozta az addigi bráhmín-súdra, attól kezdve egyre inkább árja-dravidaként emlegetett konfliktust.

Talán a fentiek hatására is, de ez időben indult meg a tamil kultúra szanszkritizálódása miatt rég elfeledett, csak a középkori kommentárok utalásaiból ismert ótamil irodalmi emlékek publikálása. Az elveszettnek hitt, a szanszkrittól teljesen független, más tradíciókra épült nyelv közkinccsé tétele két tamil bráhmín nevéhez fűződik. Sz.V. Dámódaram Pillai (1823-1901) és U.V. Szváminátha Aijár (1855-1942) tettek a legtöbbet az i.e. 3. és i.sz. 6. század közötti tamil irodalom emlékeinek felkutatásáért, lehetőséget adva ezzel a tamilok múltjának rekonstruálására, a tamil nemzeti tudat kialakulására. A későbbi tamil reneszánszként ismert kulturális mozgalom elindításához a múltnak ez az újrafelfedezése és az európai irodalommal való megismerkedés szolgáltatta az alapot.

A nyugati neveltetésű értelmiség elit megjelenése bomlasztólag hatott a hagyományos dél-indiai társadalomra. A hagyományos hindu vallási tradíciókra alapozott társadalmi értékrenddel való szembefordulás tovább erősödését némileg lelassította, sőt csaknem a visszájára fordította a bengáli Brahmo Szamádzs néhány Dél-Indiába látogató vezetője,

² A Comparative Grammar of the Dravidian or South Indian Family of Languages, London, 1856. pp. viii, 528.

valamint a Theozófiai Társaság irányítói, személy szerint H.S. Olcott és H.P. Blavatsky megjelenése. A Társaság új központjának felállítása a madrászi Adjárban ugyanis elindította a hindu újjászületés mozgalmát. A művelt indiai közvélemény, amely a Nyugat minden Indiával kapcsolatos megnyilvánulására érzékenyen reagált, a hindu vallást, filozófiát az egész emberiség egyik csúcsteljesítményének hirdető theozófiai tanításokból új ösztönzést kapott a már-már megingóban lévő vallási hagyományai újjáértékelésére, helyreállítására.

Dél-Indiában, ahol a már előbb ismertetett árja-dravida konfliktus egyre élesedett, a theozófusok működése csak olaj volt a tűzre. Részint a bráhminokat ösztönözte arra, hogy felsőbbrendű árja mivoltukat, az általuk képviselt kultúra magasabb rendűségét még jobban hangsúlyozzák, részint felbosszantotta a keresztény misszionáriusokat, akik a bráhminok új szövetségeseit látták a theozófusokban és ellenhatásként még fokozottabb erővel folytatták a dravida fajelmélet kidolgozását, az árja (bráhmin) kontra nem bráhmin (dravida) ellentétek szítását. Főként G.U. Pope (1820-1907) brit misszionárius tevékenysége járult hozzá nagyban ennek az irányzatnak a továbbfejlesztéséhez.³

A brit gyarmati vezetés többször is állást foglalt az egyre jobban elfajuló árja-dravida vitában. Ennek egyik jellemző megnyilvánulása volt, amikor Madrász kormányzója, Monstuart Elphinston Grant-Duff 1886. március 25.-én a madrászi egyetem végzős hallgatói előtt mondott beszédet. Megjegyzendő, hogy a hallgatóság több mint háromnegyede bráhmin volt. Nem nehéz felfedezni a beszédben azoknak a brit törekvéseknek a megnyilvánulását, amelyekkel a számukra egyre több problémát okozó új indiai értelmiség megosztását kívánták elérni.⁴

Az európai mintákat követő indiai politikai élet kialakításában nagy szerepet kapott az indiai sajtó is. Dél-Indiában az 1878 szeptemberében alapított, angol nyelvű madrászi hetilap, a *Hindu* vált a politikai élet mindvégig el nem kötelezett szócsövén. 1881-től jelent meg az első tamil hetilap, a mérsékelt irányzatot képviselő *Szvadésamitran*. Mind a Hindu, mind a Szvadésamitran 1889-től napilapként folytatta megjelenését. A két lap, csakúgy, mint a kor legtöbb sajtóterméke, főként az európai neveltetésű rétegekhez szólt.

³Pope értelmezte úgy a nagy szanszkrit eposzt, a Rámájánát, hogy az a dravidák árják általi leigázásának a története. Ő azonosította először az eposzbeli Lanká szigetét a mai Srí Lankával és az eposzban negatív szerepet játszó rákszaszákát, démonokat, valamint Hanumán majomkirályt és népét a Dél-Indiában élő dravida népekkel. A későbbi kutatások mindezt nem igazolták. Talán elég annyit megemlíteni, hogy a lanká szó maga szigetet jelent és bárhol lehetett Indiában, akár valamely folyón is.

⁴ „You are of pure Dravidian race... I should like to see the pre-Sanskrit element amongst you asserting itself rather more... The constant putting forward of Sanskrit literature as if it were pre-eminently Indian, should stir the national pride of some of you Tamil, Telugu, Canarese. You have less to do with Sanskrit than we English have. Ruffianly Europeans have sometimes been known to speak to natives of India as 'Niggers', but they did not, like the proud speakers or writers of Sanskrit, speak of the people of the South as legions of monkeys. It was these Sanskrit speakers, not Europeans, who lumped up the Southern races as Rakshusas – demons. It was they who deliberately grounded all social distinction on Varna, colour”

A Szvadésamitran munkatársaként kezdett dolgozni 1904-ben a szmartha-bráhmín születésű G. Szubramanja Báraði (1882-1921), akinek költészetében először kapott határozott megfogalmazást a tamil hazának, az egész indiai tamil nyelvterület egygyé tartozásának, a tamil nacionalizmusnak a gondolata. Báraði távol tartotta magát az árja-bráhmín – nem bráhmín-dravida torzsalkodástól. Mint az Indiai Nemzeti Kongresszus (INK) hívének, B.G. Tilak radikális irányzata követőjének, az egységes, független, a régi elavult társadalmi kötöttségektől megszabadított, kasztok és vallási különbségek nélküli India volt az eszménye, költészetében és politikai tevékenységében egyaránt. A tamil nemzeti öntudatot, mint az össz-indiai, egységes nemzeti érzés egyik alkotóelemét értelmezte.

Báraði munkásságára három tényező volt döntő befolyással: a tamil irodalom múltjának újrafelfedezése, az angol irodalommal, főleg Shelley költészetével való megismerkedése és szoros kapcsolata Srí Aurobindo Ghóssal, a nagy bengáli függetlenségi harcossal és filozófussal. Bár Aurobindo filozófiáját nem fogadta el, politikai tanításai, a „bengáli iskola”, amelyet Aurobindo képviselt nagy hatással voltak munkásságára és azon keresztül az egész tamil nemzeti mozgalomra. Báraði követői nagyobb részét csak tamil nacionalizmusát értékelték, össz-indiai nemzeti törekvéseit figyelmen kívül hagyták.

Annak, hogy az INK, amelynek létrehozásában tamilok is, bráhmínok és nem bráhmínok egyaránt, igen jelentős szerepet játszottak, nem tudott nagyobb népszerűsége és szélesebb tömegbázisra szert tenni a Madras Presidency területén, kezdetben főleg Annie Besant (1847-1933) működése volt az oka. A theozófus Annie Besant ugyanis diszkreditálta a politikus Annie Besant tevékenységét és mindazt, ami azzal kapcsolatos volt. A theozófus hagyományok hű folytatójaként Besant is a szanszkrit nyelvű, árja-bráhmínoknak tartott kultúrát vélte Indiára igazán jellemzőnek és gyakorta dicsérte annak felsőbbrendűségét.

Ez időben Annie Besantnak két fő politikai célkitűzése volt. Az egyik, hogy B.G. Tilakot és az általa vezetett szélsőséges csoportot az INK-ba való visszatérésre bírja, a másik a Home Rule League megszervezése volt. Besant, mint korának néhány vezető indiai politikusa is, a hagyományos indiai falusi tanácsokban, a *pancsájatokban* látta az indiai önkormányzat előképét. Besant ekkoriban még nem rendelkezett azzal a politikai potenciállal, ami ehhez a munkához szükséges lett volna, ennek ellenére 1915 szeptemberében megtette az első lépéseket a Home Rule mozgalom elindítására.

Annie Besant tudatosan alkalmazta a brit sajtópropaganda eszközeit célja elérésére. Törekvése 1916. szeptember 3.-án, a Home Rule League megalapításával valósággyá vált. A politikus ezek után újabb propaganda eszközt vetett be, megkezdte mozgalomának tamil

nyelven való népszerűsítését a helyi sajtóban. Ezzel már nemcsak az európai neveltetésű rétegeket tudta megszólítani. Bár sokan nem értettek egyet Annie Besant módszereivel és céljával, az agitáció egy, eredeti szándékától lényegesen eltérő eredményt hozott. Egyre határozottabb formában került előtérbe a kérdés, kinek a kezében lesz a politikai hatalom egy függetlenné váló Indiában, mi lesz a nemzeti, vallási és egyéb közösségek sorsa az új rendszerben.

A Home Rule League által felvetett kérdések részint kiélezték az INK-ban már korábban is megnyilvánult tamil-telugu-malajálami ellentéteket, részint heves reakciót váltottak ki a nem bráhmín kasztbeli hindukból. A bráhmín ellenesség Dél-India szinte minden részén ugrásszerűen fokozódott. Annie Besant theozófusi működésére való hivatkozással az ellene agitálók hamarosan kiadták a jelszót: „Home Rule is Brahmin Rule”.

Egy 1912-ben alakult, a nem bráhmín egyetemi hallgatók megsegítését célzó társadalmi szervezet, a Dravidian Association titkára, egy vélála származású tamil orvostanhallgató. C. Natésa Mudalijár vezetésével, 1916. november 20.-án a szervezet mintegy 30 vezetője találkozott a madrászi nem bráhmín értelmiség két legtekintélyesebb képviselőjével, a tamil Dr. T.M.Nájarral és a telugu Tjágarádzsa Csettivel a madrászi Victoria Public Hall-ban. Az összejövetel célja egy közös érdekvédelmi szervezet megalakítása volt, amely különböző angol, tamil és telugu nyelvű sajtóorgánumok segítségével a nem bráhmínokat volt hivatva képviselni.

A találkozó közvetlen következménye az 1916. december 20.-án a Hindu-ban és a New India-ban megjelent Non-Brahmin Manifesto volt. A közös célok anyagi megvalósítása érdekében a nem bráhmín közösség vezetői „*Tennindia Nala Urimai Szangam*” (Dél-indiai Jóléti Szövetség) néven részvénytársaságot alapítottak. A társaság angol nyelvű napilapja, a *Justice* 1917. február 26.-án jelent meg először, Dr. Nájár szerkesztésében. Tamil nyelvű napilapjuk, a *Dravidian N. Bhaktavatsalam* szerkesztő vezetésével 1917 közepén indult. A társaság megjelentett még egy telugu nyelvű sajtóorgánumot is.

Az angol nyelvű lapjának címe után röviden csak *Justice Party* (JP) néven említett szervezet sajtója erőteljes támadást indított Annie Besant és a Home Rule mozgalom ellen, arra a veszélyre figyelmeztetve, hogy az új, később esetleg függetlenné váló Indiában a bráhmínok nemcsak megőriznék hegemoniájukat, hanem minden eddiginél nagyobb hatalomra tennének szert.

A JP mindinkább politikai jelleget öltő szervezkedésében a tamil *vélálák* játszották a fő szerepet. A brit hatóságok nagy szimpátiával figyelték a mozgalom erősödését. Az új párt szinte

megalakulása pillanatától szemben állt az INK-val, azt hangoztatva, hogy az a bráhmínok pártja, amelynek célja az árja-bráhmín hatalom további biztosítása. A JP tagjai tisztában voltak azzal, hogy jólétüket a brit uralomnak köszönhetik, társadalmi, politikai felemelkedésüket is csak ezen belül tartották elképzelhetőnek, így érdekeik a brit uralom iránti teljes lojalitást kívánták.

A brit hatóságoknak kapóra jött a JP megjelenése. A bráhmínok iránti szimpátiájuk az INK működése miatt erősen megcsappant, Dél-Indiában nem volt számottevő muszlim lakosság, amelyet szembeállíthattak volna vele, a Home Rule agitáció központja pedig éppen a Madras Presidency-ben volt. Ugyanakkor mindez nem tartotta vissza a helyi brit gyarmati hatóságokat, hogy továbbra is a bráhmínok alkalmazását részesítik előnyben, ezzel még tovább fokozva a már úgy is meglévő feszültségeket. Magyarozatuk szerint erre azért volt szükség, mert a nem bráhmín értelmiségiek még mindig nagy tudásbeli hátrányban voltak és velük nem lehetett volna biztosítani a gyarmati adminisztrációs gépezet működését.

Az így kialakult helyzetben a JP látszott a brit vezetés számára az egyetlen olyan politikai erőnek, amely, ha a többség érdekeinek képviselőjeként lép fel, alapvető lojalitása következtében a további brit uralom biztos támasza lehet. A tamil bráhmínok túlnyomó többsége nem ismerte fel a fenyegetést. Egyszerűen elképzelni sem tudták, hogy az általuk több mint ezer éve elnyomott, lenézett nem bráhmín kasztbeli hinduk szervezetlen tömege egyszer velük egyenrangú politikai erővé válhat.

A Justice Party (1917-1925)

Montagu lord, az indiai ügyek akkori államtitkára 1917. augusztus 20.-án bejelentette, hogy egy küldöttség élén politikai ténymegállapító körútra indul Indiában, amelynek célja a valós helyzet megítélése, alkotmányjogi reformok kidolgozása lesz. A hír hallatára megindult a harc az INK és a JP között a Madras Presidency lakosságának hivatalos politikai képviselési jogáért. A JP igyekezett kiterjeszteni tevékenységét a nem bráhmín kasztbeli hinduk mellett az érinthetetlenek, a muszlimok, a keresztények, tehát a lakosság összes nem bráhmín rétegének képviselésére.

Az INK dél-indiai nem bráhmín tagjai, attól való félelmükben, hogy a JP valóban a többség képviselőjeként tud fellépni, ellenakciót kezdtek. 1917. szeptember 20.-án Madrászban megalakították az INK nem bráhmín tagjainak frakcióját Madras Presidency Association (MPA) néven. Az MPA vezetősége ugyanabból a társadalmi rétegből került ki, mint a JP-é,

agitációja is ugyanazokat célozta, politikai fegyverei, angol és tamil nyelvű sajtója is a JP-éhoz volt hasonló. Az MPA napilapjai, az angol nyelvű *Indian Patriot* és a tamil nyelvű *Désbhaktan* 1917 decemberétől jelentek meg.

A JP vezetősége ugyanabban a hónapban egy memorandumban kérte Montagu lordot, hogy az 1909-es Morley-Minto reformokra való hivatkozással a muszlimoknak adott kommunális képviselőket precedensnek tekintve, hasonló képviselői rendszert adjanak a nem bráhmínok számára is, megfelelő politikai részvételük biztosítása érdekében. Eközben a párt nem tudta megszerezni az érinthetetlenek bizalmát és támogatását. A *pancsamák* vezetői abban ugyan egyetértettek velük, hogy a Home Rule, mint a bráhmínok uralmának eszköze, újra jogfosztottságot eredményezne, azonban nem látták biztosítva politikai jövőjüket egy nem bráhmín hindu vezetés alatt sem.

Montagu lord indiai látogatása után több politikai szervezete is képviselőket akart küldeni Londonba, hogy ott álláspontját a brit parlament és a közvélemény elé terjessze. Ez egyedül csak dr. Nájárnak, a JP vezetőjének adatott meg. Míg a többi indiai politikus angliai útjának kísérlete a gyarmati hatóságok ügyeskedésén meghiúsult, addig dr. Nájár súlyos cukorbetegségének angliai gyógykezelése ürügyén utazhatott Londonba 1918 májusában. Útjának szimbolikus jelentősége volt.

A *Montagu-Chelmsfords Report on Indian Constitutional Reforms* 1918. július 2.-án, dr. Nájár londoni tartózkodása alatt jelent meg. A jelentés csak a muszlim és a szikh közösség számára javasolt kommunális képviselőket, ezzel nagy kiábrándulást jelentett a JP vezetőinek. Dr. Nájár 1918. augusztus 2.-án beszédet tartott a brit parlament mindkét házában képviselői előtt, bírálta a Montagu-Chelmsford Report-ot és ismét közösségi képviselői jogot kért a dél-indiai nem bráhmín hinduk számára.

Ezzel egyidőben Dél-Indiában az Indo-British Association egy nyugalomba vonult misszionárius John A. Sharrock vezetésével propaganda akciót kezdett annak bizonyítására, hogy a Home Rule megadása milyen katasztrófával járhat az alsóbb néprétegek számára. A Sharrock-féle pamflettek egyik visszatérő állítása az volt, hogy India lakossága nem tekinthető egy nemzetnek. Provincializmusa miatt a JP egyre jobban eltávolodott az össz-indiai politikai mozgalmaktól. Végleges törésre az INK-val fenntartott kapcsolatában az vezetett, hogy a JP nem volt hajlandó elítélni a Rowlatt Act-ot és az 1919. április 13.-i amritszári vérfürdőt.

A Montagu-Chelmsford Report alapján kidolgozott Government of India Bill 1919 júniusában került második olvasatban a brit parlament elé. A legtöbb indiai párt küldöttséget menesztett Londonba, hogy a parlament bizottsága előtt álláspontjukat védelmezzék. A JP

ötfős delegációja 1919 júliusában csatlakozott dr. Nájárhoz. Köztük volt dr. Reddi Nájudu, egy telugu kápu kasztbeli ügyvéd és A., Rámaszvámi Mudaliár, akik később rendkívül fontos szerephez jutottak a JP történetében. A bizottsági vizsgálat megkezdése előtt, július 17.-én dr. Nájár váratlanul elhunyt tüdőgyulladásban. A bizottság előtt dr. Reddi Nájudu beszélt a párt nevében, aki továbbra is ragaszkodott a kommunális képviselőlet biztosításához. Végül hosszas alkudozás után elérték, hogy a Government of India Bill alapján Meston lord, Madrász kormányzója 28 helyet fenntartott a helyi törvényhozásban a nem bráhmín hinduk képviselőletére.

Dr. Nájár halála után a JP vezetését Tjágarádzsa Csetti vette át. 1920-ban a párt megnyerte a Madras Presidency-ben tartott választásokat. A 98 mandátumból a párt jelöltjei 63-at szereztek meg. Sikerüket főként annak köszönheték, hogy az INK bojkottálta a választásokat.

A JP hatalomra jutása után negatív változások jelentkeztek a párt életében. A vezetőség egyre merevebbé, konzervatívabbá vált, nem tudott újabb célkitűzéseket találni. A belső ellentétek egyre erőteljesebben jelentkeztek. Az első nagy törést az érinthetetlenek kiválása okozta. A látszólagos ok egy 1921. május 11.-i sztrájk volt, ahol az érinthetetlenek, az *ádi dravidák* cserbenhagyták a nem bráhmín kasztbeli hindukat. Az érinthetetlenek ezután külön szervezetet alapítottak és minden kapcsolatot megszakítottak a JP-vel.

A második törést a párton belül már régóta meglévő tamil-telugu rivalizálás okozta, a nyílt szakításra pedig egy egyetemalapítás miatt került sor. A Justice Party vezetői hevesen elleneztek egy telugu felsőoktatási intézmény létrehozását, attól tartva, hogy a madrászi egyetem hegemoniájának megtörésével megosztható a dravida mozgalom is.⁵ Ezek eredményeként az 1923-ban tartott választásokon a JP már csak 44 mandátumot tudott megtartani a korábbi 63-ból. Ugyanakkor a brit kormányzati szervek bráhmintalanítása is meglehetősen vontatottan haladt. A brit tisztviselők az előírások ellenére is vonakodtak hivataluk munkájának színvonalát az arányos közösségi képviselőlet biztosítandó nem bráhmín jelöltek munkába állításával veszélyeztetni. E jelöltek nagy része képességekben és tudásban meg sem közelítette az általuk felváltani kívánt bráhmín tisztviselőket.

1925-től kezdve a JP lényegében már csak a dél-indiai tamil közösség felső középosztálybeli részét képviselte. Ugyanakkor az időközben már az INK dél-indiai szárnyára is átterjedt vitában egyre erősödőben volt az a vélemény, hogy csak a tamilok képviselik az igazi tiszta dravida fajt és kultúrát. Ezen belül a *vélálák* egyre gyakrabban hangoztatták, hogy a

dravida ősök vélálák voltak és így ők testesítik meg az igazi tamilokat és mint ilyenek, a tiszta dravida fajt.

A dravida öntudat ilyen túltengésében egyre inkább a tamil nyelv kultusza vált a tisztelet legfőbb tárgyává. Ennek a kultusznak két pozitív eredménye volt. Elsősorban a modern irodalmi tamil nyelv kialakulása, főleg Szubramanja Báradi munkássága nyomán. Másodsorban a tamil nyelv uralkodóvá válása, és az angol fokozatos háttérbe szorulása a politikai életben.

A JP elvesztette az 1926-os választásokat a Madras Presidency-ben. A győztes az INK Szvarádzs frakciója volt. Megindult a JP lassú felbomlása. Bár 1929-ben a pártnak ismét sikerült többséget szereznie a helyi törvényhozásban, ennek már nem volt különösebb jelentősége.

A Self-Respect Movement (1925-1944)

M. K. Gandhi 1925-ös visszavonulása és a két Nehru vezető szerephez jutása után az Indiai Nemzeti Kongresszusban a tamilok egyre nagyobb tömegei kapcsolódtak be India függetlenségéért folytatott harcba.⁶ A tamil nemzeti öntudat fő támaszává már az 1925-ös évtől kezdve egyre inkább a Rámaszvami Nájakar (1879-1973) által kezdeményezett *Szujamarjádai Ijakkam*, angol nevén a Self-Respect Movement (SRM) vált. Bár a mozgalom kimondott célja kezdetben tisztán társadalmi volt, a nem bráhmin tamilok önbecsülésének biztosítása, amint ezt Nájakar 1924-ben alapított *Kudi Arasu* (Néphatalom) című tamil nyelvű újságjában megfogalmazta, hatása mihamarabb politikaivá vált. Nájakar követői szerint „Self-respect should come before Self-Rule”.

A SRM abban különbözött lényegesen a Justice Party-tól, hogy nem az értelmiséget és a módosabb középosztályt vette célba egyszerű nyelvezetű és közvetlen stílusú propagandájával. A mozgalom alapjaiban tagadta nemcsak a bráhmin felsőbbrendűséget, hanem magát a hinduizmust is, mint a bráhminok művét. A JP-vel éles ellentétben a mozgalom vallásellenes, és ami még fontosabb, kasztellenes volt. Nájakar, aki még az INK-ban jelentős érdemeket szerzett az érinthetetlenek érdekeinek képviselésével, mozgalmi propagandájával főként azokat a szegényebb, elsősorban vidéki néprétegeket vette célba, amelyeket sem a JP sem az INK nem tudott a politikai életbe bevonni. Az Szujamarjádai Ijakkam szervezet másik vezetője szintén az

⁵ Amikor 1925-ben a telugu egyetem mégis megvalósult, a JP tamil vezetői egy külön tamil egyetem létrehozását kezdték követelni. Ez 1929-ben jött létre Csidambaramban, Annamalai University néven.

⁶ 1927-ben, éppen Madrászban jelentette be apja távollétében Dzsavharlál Nehru, hogy a domíniumi státus megszerzése helyett India függetlenségét tűzte ki célul. Az idősebb, Mótílál Nehru, Európából való hazatérése után ellenakcióba fogott a domíniumi státusz célként való visszaállításáért.

INK-ból kivált politikus, Sz. Rámanáthan lett. Vallásellenes propagandájához gyakran igénybe vette a Justice Party fórumait is.

Kasztrendszer-ellenes nézetei miatt Nájakar már korábban szembekerült M. K. Gandhival, aki harcolt ugyan az érinthetetlenek emberi jogaiért, de magát a kasztrendszer nem vettette el, sőt, bizonyos mértékig az indiai társadalom jövőbeni alapjának is tartotta. Nájakar a *Kudí Arasu* hasábjain szállt szembe Gandhi álláspontjával, amelynek eredményeként hívei nyilvános gyűléseken tiltakoztak a kasztrendszer ellen.

Az SRM korai szakaszának legfontosabb eseménye az 1929. február 17.-én Csingalpatban megnyitott tartományi konferencia volt. A konferenciát Madrász független főminisztere nyitotta meg, a felszólalók pedig támadták az árják által a dravidákra kényszerített kasztrendszer, a megosztottságot szító szanszkrit irodalmat és dicsérték a tamil hagyományok felsőbbrendűségét. A vidéki vásárok hangulatát tükröző konferencia határozatot fogadott el arról, hogy minden alapot meg kell vonni a Védák, a szanszkrit és a hindi nyelv propagálásától.

A Self-Respect Movement egyre militánsabb jelleget öltött. A Caldwell püspöktől eredeztethető dravida öntudatot sokkal magasabb fokra fejlesztve, a mozgalom néhány kérdésben messze túlment még az INK legradikálisabb frakciójának követelésein is. Nájakar nem volt sem a brit uralom, sem a hindu vallás elkötelezettje. Tamil nacionalizmusa és alacsony társadalmi státusza (érinthetetlen volt maga is) sokkal türelmetlenebbé, hevesebbé tette őt is és híveit is.

Az INK-nak egyre nagyobb gondot okozott az SRM. A mozgalom vezetői jól ismerték az Kongresszust, azt balról támadták, sokszor nevetségessé téve az egész gandhista mozgalmat és annak politikai eszközeit. Nájakar 1931-ben európai körutazást tett, felkeresve többek között Németországot és a Szovjetuniót is. Hazatérése után szakított Sz. Rámanáthannal, beszédeiben megjelentek az európai útja során felszedett materialista zsargon kifejezései. Rámanáthan helyére egy fiatal értelmiségi, C.N. Annádurai (1909-1969) lépett. Annádurai a 19. századi amerikai szabadgondolkodótól Robert Ingersolltól kölcsönözte stílusát.

1935-ben, amikor a Government of India Act életbe lépett, Madrász főminisztere C. Rádzsagópálacsáriar (Rádzsádzsí) volt, az Indiai Nemzeti Kongresszus egyik vezetője. Rádzsádzsí törvényt fogadott el, amely kötelezővé tette a hindi nyelv oktatását a Madras Presidency összes iskoláiban. A döntés még kongresszusi tamil körökben is nagy felháborodást okozott, az SRM pedig hosszú évekig tartó tiltakozó akciókkal, látványos tüntetésekkel válaszolt. Egy tüntetésen Nájakart is letartóztatták, 1939 januárjáig börtönben volt.

1938 decemberében a JP vellori kongresszusán távollétében elnökül választotta Nájakart. Ezen a kongresszuson hangzott először a „*tani-t tamil nádu!*” (külön, önálló tamil országot!) követelés. Börtönéből szabadulva Nájakar, mint a JP elnöke, Perijár (nagy bölcs) néven folytatta politikai működését. Perijár 1939. január 10-én kiadta az új jelszót „*Tamil Nádu tamilarukké!*”, avagy angolul „Tamil Nad for the Tamilians”. Ez a dátum tekinthető a dél-indiai tamil szeparatizmus születésnapjának.

Egy évvel később, amikor a Muslim League hivatalosan is követelte India kettéosztását és Pakisztán létrehozását, 1940. augusztus 24-én Perijár egy Indiától független Drávidisztán felállításának követelésével lépett fel. Korábbi jelszavát módosította: „*Drávida nádu drávidarukké!*” (Dravida országot a dravidáknak!) A „három nemzet elvét” először a Deccan Times Muslim League Special 1941 áprilisában megjelent számában T.V.A. Náthan cikke tartalmazta.

A tamil szeparatista propaganda Perijár és Annádurai vezetésével a második világháború alatt is folytatódott. A mozgalom tagjai ekkor adták fel lojalitásukat a brit uralomhoz, főként azért, mert a háború idejére az INK támogatásáról biztosította Angliát a győzelem érdekében. A szeparatisták Gandhi-ellenessége erősebb volt, mint korábbi lojalitásuk a britek iránt. Az SRM aktivistái közül sokan átszöktek Burmába és Szubhász Csandra Bhósz hadseregében harcoltak a japánok oldalán az angolok ellen.⁷

A Drávida Kzsaham (DK) és a Drávida Munnétra Kzsaham (DMK) (1944-1969)

1944. augusztus 27.-én a Justice Party szálemi kongresszusán Annádurai javaslatára az Self-Respect Movementtel egyesült párt nevét *Drávida Kzsaham*-ra (DK), azaz Dravida Szövetségre változtatták. Az új nevű párt fő célkitűzéseiként egy független, nem bráhmin, dravida ország létrehozását jelölték meg.

India függetlenségének elnyerésekor, 1947-ben a DK nem képviselt jelentős politikai erőt, Madrász államban az Indiai Nemzeti Kongresszusnak szilárd többsége volt. Perijár megpróbálta a Függetlenség napját, augusztus 15-ét gyásznappá nyilvánítani, mondván, hogy az az árjáknak a dravidák fölötti újabb uralmát hozta, de Annádurai leszavaztatta a javaslatot.

Annádurai befolyása egyre erősödött a párt vezetésében. 1947. október 14-én a DK kadalúri kongresszusán újabb elszakadási határozatot fogadtak el, ezt megújították a párt 1948. október 23-24.-i konferenciáján is. 1949. május 14-én Rádzsádzsi Tiruvannámalaiban tett

látogatása alkalmával megpróbálta Perijárt a szeparatista törekvések feladására bírni, sikertelenül.

1949. június 18.-án az akkor 70 éves Perijár házasságot kötött egy 26 éves leánnyal. Annádurai szeptember 18-ra rendkívüli pártvezetőségi ülést hívott össze és erkölcsi okokra hivatkozva leváltatta Perijárt a pártvezetői posztról. A vezetőváltás pártszakadáshoz vezetett. A többség Annádurait követte, aki új pártjának a *Drávida Munnétra Kazsaham* (DMK) azaz a Dravida Újjászületés Szövetsége nevet adta. A DK ezután már nem játszott jelentős politikai szerepet. Az új párt, a DMK fő célkitűzése a független tamil ország kivívása maradt.

Annádurai folytatta az SRM célratörő, erőszakos politikáját, hamarosan létrehozta a párt megfelelő segédcsapatait. Ezek közül a legfontosabb az 1950-ben megalakult Dravida Írószövetség és a különböző ifjúsági szervezetek voltak. Az egyetemisták számára létrehozott *Drávida Mánavar Munnétra Kazsaham* (Dravida Egyetemista Újjászületési Szövetség, DMMK) alapjául az Annámalai Egyetemen 1943. augusztus 1.-jén Nedundzsezsijan, Tamil Nádu későbbi művelődésügyi minisztere által alapított dravida ifjúsági szövetség szolgált. Egy másik, egyetemen kívüli ifjúsági szervezetben kezdte meg politikai pályafutását 16 éves korában a DMK későbbi vezetője, M. Karunánídi is. A Dravida Írószövetség feladata volt többek között a megfelelő propagandairódalom biztosítása a párt számára.

A DMK ideológiai támadásainak egyik fő célpontja újra a már régen is jól bevált Rámájana lett. Annádurai odáig ment árjaellenességében, hogy még az egyik legnagyobb tamil költőnek, Kambannak a 10. században írt Rámájana feldolgozását, az *Írámatáramot* és a tamil bhakti mozgalom hagiográfiáját tartalmazó, 11. századi *Perijapuránát* is nyilvánosan tűzre kívánta vettetni, mint a dravidákat megalázó, árjamagasztaló műveket.

A DMK agitáció másik legfontosabb területe a hindi nyelv elleni harc volt. A párt ideológusai a hindi nyelvben is az árja elnyomás eszközét, a tamil nyelv, a tamil kultúra megalázóját látták, nem pedig az Indiai Unió közös nemzeti nyelvét. Ideológusaik amellet kardoskodtak, hogy a nyelvi megosztottság miatt Indiának a jövőben is az angolt kellene hivatalos összekötő nyelvként használnia.

1953-ban a DMK még nem indult a választásokon, 1957-ben a harmadik legtöbb szavazatot kapott pártként végeztek. Magában Madrász városában a második helyet érték el az INK mögött.

1958. január 6.-án Dzsavaharlál Nehru miniszterelnököt feketezászlós tüntetéssel fogadták madrászi látogatásán. Annádurait és vezetőtársait a rendőrség ezért letartóztatta.

⁷ Ennek a korszaknak állít hiteles emléket Áhílan 1947-ben megjelent tamil nyelvű kulcsregénye, a Nendzsín Alaihal,

1959. április 24.-én a madrászi polgármester-választáson a DMK politikusai nyerték el a polgármesteri és a polgármester-helyettesi posztot is, az Indiai Kommunista Párttal (CPI) közösen indított jelöltként.

1960. június 18-19.-én a DMK kumarápálai konferenciáján határozatot hozott Madras State Tamil Nádura való átnevezésének követeléséről. Ultimátumot intéztek Rádzsendra Praszád köztársasági elnökhöz a hindi nyelv kötelező használatát előíró rendelet visszavonását követelve. Ellenkező esetre a DMK polgárháború kirobbantását helyezte kilátásba. A köztársasági elnököt augusztusi látogatása idején szintén fekete zászlókkal fogadták.

1961. július 11-16.-i kongresszusán a DMK a pártalapítás napját, szeptember 17.-ét Tamil Nádu függetlenségi napjává nyilvánította. 1965. január 8.-án a DMK vezetősége a Köztársaság Napját, India nemzeti ünnepét, január 26.-át, amely egyúttal a hindi egyedüli államnnyelvként való bevezetéséről szóló törvény életbelépésének a dátuma is, a párt gyásznappjává nyilvánította. Tamil Náduban sztrájkok és zavargások kezdődtek a következő év februárjában a hindi nyelv elleni tiltakozásul, február 12.-én általános sztrájkot tartottak. A központi kormány belügyminisztere vette át a válság megoldásának vezetését. A rendőrség letartóztatott 118 tamil diákvezetőt, majd február 16.-án Karunánídit, a DMK akkori második számú vezetőjét is. A központi kormány intézkedései Tamil Náduban fokozták a DMK népszerűségét.

Annádurai Kongresszus-ellenes koalíciót szervezett a DMK vezetésével, a Szvatantra párt és a Forward Block, a marxista kommunista párt (CPM), a Muslim League és a Tamil Nemzeti Párt, valamint 2 független politikus részvételével. Az 1967-ben megtartott választásokon a koalíció elsőpró győzelmet aratott. A DMK 25 képviselőt küldhetett a Lók Szabhába, az Indiai Unió parlamentjének alsóházába. Madras State 1969-től hivatalosan is Tamil Nádu lett.

Annádurai 1969-ben bekövetkezett halála újabb pártszakadáshoz vezetett. Az új párt, Karunánídi és a malajálam származású K.J. Rámacsandran vezetésével az Anná-DMK nevet vette fel az elhunyt vezető tiszteletére. A DMK a volt ifjúsági vezetőt, Nedundzsezsijant követte. A pártszakadás eredményeként az 1972-es választásokon mindkét párt visszaesett. A sikertelenségért egymást okolták, kölcsönösen korrupciós vádakot hangoztatva.

„A lélek hullámai.”

Összegzés

A tamil szeparatista pártok egyikének sem volt soha pozitív gazdasági, vagy politikai programja. Célkitűzéseik mindig valami, vagy valaki ellen irányultak, általában a központi kormány, az össz-indiai törekvések ellen igyekeztek hangolni a tamilokat. A pártpropaganda alapjává az indiai terminológiával „lingualism”-nak nevezett irányzat vált. A DMK hatalma idején igyekezett az egyetemi képzésben, a tudományos kutatásokban, főleg a társadalomtudományok területén ideológiáját érvényre juttatni.

A DMK egy másik fontos törekvése az Indián kívüli – „határontúli” – tamilok összefogása, nemzeti tudatuk fenntartása és erősítése volt. Tamil Nádu és Srí Lanka Dzsaffna tartománya közös tamil országban való egyesítésének követelése először 1960-ban jelent meg a DMK ideológiájában. Ezek a szeparatista eszmék nagy visszhangra találtak, főként a Srí Lanka-i tamil ifjúság körében. Azt, hogy ez a propaganda hová vezetett, megláthatjuk a Srí Lanka-i tamil szeparatisták harci cselekményeiről szóló tudósításokból. Habár a fenti elképzelésnek semmiféle politikai, vagy gazdasági racionalitása nincs, arra azonban alkalmas, hogy a Tamil Náduban még mindig uralmon lévő DMK tárgyalási pozíciót és alkuképességét erősítse az indiai belpolitikában. Ezért talán túl nagy ár volt Radzsív Gandhi meggyilkolása 1991-ben, valamint az a 60 ezer értelmetlen halálos áldozat, amelyet a Srí Lankán mintegy 35 éve folyó polgárháború követelt eddig.